

МАКЕДОНСКА АСОЦИЈАЦИЈА НА РУДАРСТВОТО

КРАТОК ОСВРТ НА СОСТОЈБИТЕ ВО РУДАРСТВОТО

1. Историјата на откривање рудни наоѓалишта датира уште од предвоениот период, а нашата држава има долга традиција на рударството. Минералните сировини со кои располага претставуваат добра основа за поинтензивен стопански развој, за што говорат истражувањата за потврдените и во фаза на експлоатација на следните минерални сировини:

- *металични минерални сировини: бакар, сребро и злато, олово, цинк и други;*
- *неметалични минерални сировини: бентонит, талк, гипс, кварц, кварцити, кварцини песоци и други;*
- *архитектонско-украсен камен (мермери, гранити, травертини и други);*
- *енергетски минерални сировини - јаглен (лигнит) како основна сировина за производство на електрична енергија;*
- *подземни води и природни гасови.*

Рударскиот сектор како важна стопанска гранка во РС Македонија има важна улога во севкупниот развој на стопанството, како од аспект на вработување, извоз - увоз, така и од аспект на стратешки развој на државата, а посебно и на локалната самоуправа.

Македонската асоцијација на рударство е формирана на 25.11.2005 година со цел да ги обедини компаниите кои вршат експлоатација и преработка на минерални сировини во нашата држава и да овозможи заеднички настап на рударските деловни субјекти во реализација на своите бизнис интереси.

2. Број и структура на активни деловни субјекти

Дејноста рударство и вадење на камен според последните статистички податоци опфаќа 0,3 % од вкупниот број на активни деловни субјекти во државата или 201 компанија. Бројот на активни деловни субјекти во оваа дејност во последните пет години бележи тренд на раст до 2019 година. Во 2020 година споредено со 2019 година се забележува пад на бројот на активни деловни субјекти од 9 %.

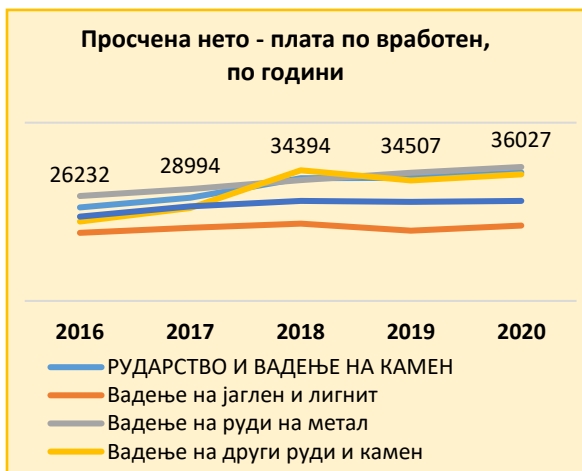
Најголемо учество во структурата или 67,2 % имаат микро компаниите со 1–9 вработени. Малите компании со 10–19 вработени учествуваат со 12,9%, додека оние со 20–49 вработени со 6,5%. Средните компании кои вработуваат до 249 лица се застапени со 2%, а исто толку се застапени и големите компании кои вработуваат над 250 лица.

3. Број на вработени и плати

Бројот на вработени во дејноста рударство и вадење на камен во второто тримесечје годинава изнесува 7.220 лица или 0,9 % од вкупно вработените во државата. Анализирани во последните пет години, по растот во 2017 година во однос на 2016 година, бројот на вработени бележи надолен тренд, при што во 2020 година споредено со 2019 година се забележува намалување на бројот на вработени во оваа дејност за 5,6 %.

Просечната нето плата по вработен во дејноста рударство и вадење камен во второто тримесечје годинава изнесува 38.445,00 денари и истата е повисока за 34,2 % од просечната нето плата во државата. Највисока просечна нето плата по вработен во ова тримесечје е исплатена во потсекторот вадење на руди на метал (39.898,00 денари), додека најниска во секторот вадење на јаглен и лигнит (21.700,00 денари). Просечната нето плата по вработен во дејноста рударство и вадење на камен во последните пет години бележи тренд на раст, односно истата се зголемила за 37,3%.

IV-VI 2021	
РУДАРСТВО И ВАДЕЊЕ НА КАМЕН	38.445
Вадење на јаглен и лигнит	21.700
Вадење на руди на метал	39.898
Вадење на други руди и камен	38.237
Помошни услужни дејности во рударството	29.572

4. Промет

Активните компании во дејноста рударство и вадење на камен според последните статистички податоци оствариле промет од 17,8 милијарди денари. Најголемо учество во вкупно остварениот промет во оваа дејност имаат компаниите со над 250 вработени (69%), додека најмало учество (5%) имаат компаниите со 10 – 19 вработени.

5. Индустриско производство

Секторот рударство и вадење камен во структурата на индустриското производство учествува со 10,87%. Индустриското производство во овој сектор во првото полугодие од 2021 година, во однос на првото полугодие од 2020 година, бележи пад од 9.1 %. Пад има кај вадење јаглен и лигнит од 10,5% и кај вадење на руди на метал од 13,2%, додека кај вадењето на други руди и камен се забележува раст од 9,6%.

6. Стоковна размена

Податоците за стоквната размена според Класификацијата на производите по дејности покажуваат дека во првото полугодие извозот во дејноста рударството и вадење камен бил остварен во вредност од 117,8 милиони долари со учество од 2,8 % во вкупно остварениот извоз од земјава. Увозот во споредбениот период достигнал 107,4 милиони долари со учество од 1,9% во вкупно остварениот увоз во земјава.

Во последните пет години извозот се движи од 124 милиони евра во 2016 година до 176,4 милиони евра во 2020 година. Меѓутоа, по растечкиот тренд 2016-2018 година, во периодот 2018-2020 година се забележува пад на извозот од 21,8%. Од друга страна, увозот по континуираниот растечки тренд во периодот 2016-2020 година, во 2020 година споредено со 2019 година бележи опаѓање од 13,3%.

7. Минерални суровини и капацитети

- Металични минерални суровини

Бакар и злато

Бакарот главно се користи во градежништвото и како спроводник во електриката. Златото главно се користи за кованици, во стоматологијата и електрониката. Единствениот рудник за бакар е рудникот Бучим, кој е управуван од компанијата „Солвеј инвестмент груп“. Во земјата има и неколку проекти за злато, како проектот за злато-бакар „Иловица“ на „Еуромакс ресурси“. Другите проекти за ископување злато и бакар опфаќаат концесии за истражување на „Резервоар минералс“.

Олово и цинк

Оловно-цинковите наоѓалишта претставуваат едни од најзначајните минерални суровини во светски рамки. Двата минерали во нашата држава се произведуваат во рудникот „Саса“ во сопственост на Централ Азија Металс, како и во рудниците „Тораница“ и „Злетово“, управувани од „Булмак 2016“.

Јаглен

Земјата е значаен производител на лигнит. Лигнитот во земјата е главна суровина за производство на електрична енергија. Јагленот главно го истражува АД ЕЛЕМ во неколку рудници. Најголемите рудници за јаглен во земјата се рудникот „Суводол“ и рудникот „Осломеј“.

- Неметалични минерални суровини

Неметалните минерални суровини со кои располага нашата држава претставуваат суровинска база за производство на неметални производи, како што се фелдспатот, бентонитот, опализираниот туф, кварцот, кварцитите и огноотпорните глини и друго, кои се користат како полнители или како рецептурни суровини во производството на повеќе индустриски гранки. Богатите домашни ресурси на неметални минерални суровини, како што се лапорецот, гипсот, цигларската глина, песокот, чакалот и архитектонско украсениот камен (мермер, травертин, гранит, оникс и други) претставуваат основа за производство и развој на индустријата на градежни материјали.

20.9.2021 година

С к о п ј е